

de VALERIU MOISESCU

● Dacă pentru înțelegerea unui spectacol e nevoie de explicațiile regizorului în caietul-program, e preferabil să folosim doar explicațiile și să ne lipsim de rest (sau de lest).

● Uneori, chiar mai importante decât însușirile artistice, se dovedesc calități de altă natură, pe care viața teatrului și însuși specificul profesiei le cer din partea unui regizor.

El trebuie să fie înzestrat cu un temperament aparte, fiind deseori pus în situația de a-și demonstra fermitatea, puterea de decizie și capacitatea de organizare a unui general pe cîmpul de luptă, răbdarea unui coasornicar, meticulozitatea unui bijutier, perseverența unui institutor, curajul unui revoluționar combinat cu fanatismul unui iluminat, rigoarea unui om de știință, abilitatea unui diplomat, rezistența fizică și morală a unui gladiator.

De altfel, potrivit lui Flaubert, orice artist este (sau ar trebui să fie) un gladiator.

Dar, mai presus de toate, în cel ce aspiră să devină regizor, trebuie să existe, să se întrevadă și să se dezvolte temperamentul, caracterul și însușirile unui posibil leader. Nu întâmplător, în unele țări, la examenul de admitere în școlile sau instituturile superioare de teatru, celor ce candidează pentru ocuparea unui loc la facultatea de regie, în afara înclinațiilor artistice, le sînt testate, cu aceeași pondere în apreciere, însușirile necesare unui viitor cadru de conducere.

● Eficiența imediată a actului artistic, cu cît e mai violent programată, cu atît îi apare, prin rezultatele dobîndite, ca un cuțit fără miner, căruia îi lipsește și lama.

● Din păcate, artiști cu o reală personalitate, obosești prematur, mult prea îndrăgostiți de propria persoană sau excesiv îndrăgiți de public, recurg la clișee, ticuri, automatisme, încercînd să justifice, în ochii lor și ai altora, stagnarea sau eșuarea în manierism, prin încăpăținarea „de a rămîne ei înșiși”.

A rămîne tu însuși nu este egal însă cu a fi tu însuși. Căci verbul a rămîne presupune stagnare și verbul a fi evoluție.

● La ora 21, la televizor, emisiunea „Mai aveți o întrebare?” Fiul meu, Alexandru, ripostează indignat: — „Auzi ce prostie! Cum să nu mai avem întrebări? în fiecare moment se naște cîte una!”

N. B. Din păcate nu întotdeauna, la miile de întrebări, găsesc și răspunsul plauzibil sau cît de cît convingător.

● Un artist adevărat nu este și nu are dreptul de a se include printre spiritele competitive; el este unic, alit în izbinzi cît și în eșecuri. În clipa în care realizează asta, devine indiferent, ba uneori chiar refractar la confirmări, confruntări și ierarhizări.

● Dîncolo de faptul că o operă artistică nu poate fi comparată cu alta, apare și ideea că nu oricine poate fi capabil de comparație. „Pentru un ignorant — spunea Goethe — a compara nu este decît un mijloc comod de a se dispensa de judecată”.

Aserțiunea exclude, evident, critica de specialitate.

● Am constatat, cu stupeoare, că sînt actori care susțin, în diferite interviuri, că le displace profund să interpreteze un rol de prea multe ori. Pornind la drum cu această mentalitate, insuccesul unui spectacol poate fi din timp planificat.

● Dacă (pentru a nu-l contrazice pe Dante), trecînd pragul infernului, speranța trebuie abandonată, atunci remarcă lui Passolini, care susține că „umorul a înlocuit speranța”, rămîne totuși o alternativă. Căci, în ultimă instanță, umorul devine nu numai o formă disimulată a speranței, ci chiar o negare a lipsei de speranță. De asta au apărut Păcală, Bertoldo, Tyl Ulen-spiegel și alții alți eroi populari, care au susținut, de-a lungul vremurilor, sănătatea morală a popoarelor din imaginația căroră s-au născut.